

VAN DE REDACTIE...

De zomer is inmiddels begonnen en de eerste tropische temperaturen zijn ondertussen ook weer in Nederland gemeten. Menig VTB-lid zal zich net als de redactie even in de tropen hebben gewaand toen hij (of zij) zijn ogen sloot. Het enige wat er dan nog ontbreekt om het tropische plaatje compleet te maken is de VTB-nieuwsbrief natuurlijk.

In deze nieuwsbrief blikken we terug op de ALV van afgelopen 25 maart. Verder legt Esther Turnhout uit waarom biodiversiteit een pluralistische benadering nodig heeft en licht Marjolein Mooij toe hoe een samenwerking tussen Nederland en Brazilië kan leiden tot een mooi resultaat. Met deze tropische temperaturen kan uiteraard een botanische tekening van een heerlijke tropische vrucht niet ontbreken: deze keer staat de Mango in de schijnwerpers! Tot slot neemt Eveline Trines u mee naar Kyoto, Japan waar in 1997 een stuk geschiedenis werd geschreven.

Wij wensen u wederom veel leesplezier!

.....

VTB NIEUWS

Terugblik op de ALV

De VTB kenmerkt zich natuurlijk door alle leuke activiteiten die doorgaans door de verschillende commissies worden georganiseerd. Het ene evenement nog leuker en interessanter dan het andere. Het bestuur heeft daarbij de eer om jaarlijks ook één activiteit voor eigen rekening te nemen: de algemene ledenvergadering (ALV). Op 25 maart jl. was er weer een grote groep VTB'ers aanwezig om mee te beslissen over het reilen en zeilen van onze mooie vereniging.

De ALV vond natuurlijk ook digitaal plaats. En de interactie was er gelukkig niet minder om. Voorafgaand aan het vergaderdeel vond zoals normaalgesproken weer een inhoudelijk deel plaats. Dit keer werd de inhoud verzorgd door niemand minder dan onze studentambassadeurs: Yannick Wiegiers en Philippe Dols. Yannick presenteerde over zijn onderzoek naar populatiemonitoring met audio in Centraal-Afrika. Philippe Dols vertelde over zijn onderzoek naar vegetatievoorkeur van vier vogelsoorten van het cloud forest van Costa Rica. Mooie en inspirerende verhalen! Even de benen strekken en een drankje halen - en het huishoudelijke deel van de ALV werd geopend.

Voorzitter Ron Lamain trapte af met een terugblik op 2020. Een gek jaar, maar daar staat ondertussen niemand meer van te kijken. De studiedag over bosbranden en de Tropical Forest Career Night kregen een bijzondere vermelding, omdat zij met een mooie opkomst een digitaal succes waren!

In de volgende vaste rubriek werden de financiën behandeld. Het podium was voor penningmeester Steffie Rijkema. Wederom zag het verslag er weer piekfijn uit en namens alle leden ontving Steffie een dikverdiend compliment.

De jaarlijkse ALV is hét moment om mee te praten en te beslissen over het reilen en zeilen van de VTB. En dat is belangrijk. De VTB bestaat alleen door het enthousiasme van haar leden. We willen daarom iedereen heel hartelijk danken voor hun aanwezigheid en input tijdens de ALV. En voor degenen die er helaas niet bij konden zijn: hopelijk tot de volgende keer - en als het even kan weer in het echt! ■

.....

UPDATE

Biodiversiteit heeft een pluralistische benadering nodig

Door: Esther Turnhout (WUR, Forest and Nature Conservation Policy group)

Natuurbeschermingsorganisaties en -beleid hanteren vaak een beperkte definitie van biodiversiteit die vooral is gericht op tot de verbeelding sprekende soorten en beschermde gebieden. Deze definitie staat haaks op de vele verschillende manieren waarop mensen om de natuur geven. In ons recente artikel in Nature Sustainability, roepen we op tot een brede inclusieve en pluralistische benadering van biodiversiteit. Deze publicatie is bedoeld als bijdrage aan het debat op de Convention on Biological Diversity, die nu gepland staat voor oktober 2021 in Kunming, China.

Het artikel is geschreven door een interdisciplinair team van biodiversiteitswetenschappers uit de ecologie, economie en sociale en politieke wetenschappen. Het artikel is ook een eerbetoon aan een van de auteurs, professor Georgina Mace van University College London, die vóór de publicatie overleed. Zij was een fervent voorstander van inclusieve en interdisciplinaire benaderingen in de biodiversiteitswetenschappen.

Het probleem van een beperkte definitie

De problemen die samenhangen met de dominante definitie van biodiversiteit zijn het startpunt van ons betoog. Deze hebben in veel gevallen geleid tot onrechtvaardige en ineffectieve oplossingen die veelal gericht zijn geweest op het instellen van beschermde gebieden en het uitsluiten van lokale gemeenschappen. Ook de door deze definitie gedreven analyse van de oorzaken van biodiversiteitsverlies schiet tekort omdat ze gebruik maakt van geaggregeerde en abstracte concepten als populatie of consumptie, zonder aandacht te besteden aan grote verschillen in verantwoordelijkheid tussen landen, regio's en actoren.

Een (ecologische) verbinding tussen Brazilië en Nederland

Door: Marjolein Mooij (Black Jaguar Foundation)

In het plantseizoen van 2020-2021 heeft de Nederlands/Braziliaanse Black Jaguar Foundation 88.288 inheemse bomen geplant en daarmee 51,67 hectare natuur hersteld. Eind 2021 worden er nog eens rond de 920.000 bomen geplant. Hun team groeit mee: van één idealistische ondernemer naar een core team van 14 mensen in Amsterdam, een team op kantoor in São Paulo en een team dat actief in het veld werkt – en dan zijn er nog de seizoenswerkers en vrijwilligers die bomen planten en zaden verzamelen voor de Black Jaguar Foundation.

Dit is het resultaat van tien jaar hard werken. Toen ondernemer Ben Valks ruim tien jaar geleden op reis was door Brazilië, zag hij grootschalige ontbossing in plaats van het regenwoud dat hij verwachtte. De beelden van kapvlaktes bleven in zijn hoofd hangen en hij ondernam actie. Eerder had hij al gehoord van het ambitieuze plan om een biodiversiteitscorridor op te richten langs de rivier Araguaia: een strook van verschillende stukken natuur die met elkaar verbonden zijn langs de oevers van de rivier. Het gebied bestaat voor ongeveer zeventig procent uit Cerrado-

savanne en voor dertig procent uit tropisch regenwoud. Ben richtte de Black Jaguar Foundation op om de natuur over de lengte van de 2600 kilometer lange Araguaia-rivier te herstellen. Om een internationaal team goed te laten werken, is communicatie het allerbelangrijkste. Wekelijks is er een online vergadering met alle leden van het team, waarin iedereen updates geeft. Daarnaast wordt er ook één op één intensief samengewerkt tussen Braziliaanse en Nederlandse teamleden. Online werken was dus niks nieuws voor medewerkers van de stichting! Binnen het team is duidelijk wie het aanspreekpunt is voor welk onderwerp. Als de veldcoördinator bijvoorbeeld grote beslissingen over het budget moet nemen, weet hij direct wie hij daarvoor in Nederland moet benaderen. Dat vergemakkelijkt de samenwerking en zorgt voor een soepel verloop binnen het team. Culturele verschillen zijn er ook: zo moeten Braziliaanse werknemers soms wennen aan de Nederlandse directheid. Andersom onderschatten de Nederlanders soms hoe belangrijk lunches voor het Braziliaanse team is.

Een goedwerkend team is van groot belang, want er staan grootse plannen op de agenda van de Black Jaguar Foundation. In totaal wil de stichting één miljoen hectare natuur herstellen. Daarvoor moeten er 1,7 miljard inheemse bomen geplant worden. Zaailingen moeten zich goed kunnen ontwikkelen, dus vindt er altijd nazorg plaats. Het veldteam verwijderd snelgroeiend gras en controleert of koeien geen toegang hebben tot de locatie. Na ongeveer drie jaar zijn de geplante bomen hoog genoeg om schaduw te creëren. Dat is het moment dat ook schaduwminnende bomen beginnen te groeien in de ondergroei. Het lokale ecosysteem is dan zelfredzaam en wordt beschouwd als herstelde natuur.

Met al dit werk zet de stichting zich in voor meer natuur en biodiversiteit. De geplante bomen slaan koolstof op, verbeteren de bodem- en luchtkwaliteit, koelen lokaal de omgeving af en houden water vast met hun wortels. Landeigenaren krijgen er vruchtbaarder land voor terug en aan de lokale bevolking worden banen geboden tijdens het plantseizoen. Zo creëert de Black Jaguar Foundation een win-win situatie voor zowel natuur als mensheid. ■

Pluralisme en rechtvaardigheid

Een pluralistische benadering is in staat om recht te doen aan verschillende perspectieven, kennis, definities en praktijken en de verschillende belangen, rollen, en verantwoordelijkheden van actoren. Een pluralistisch perspectief zet verschillen centraal, niet om te polariseren, maar om te zorgen dat iedereen gehoord wordt. Daarnaast dient het om te voorkomen dat door machtsongelijkheid sommige kennis, waarden of perspectieven worden uitgesloten, en dat ongelijkheid verdwijnt in wetenschappelijke integratie en aggregatie. Dit moet leiden tot rechtvaardige oplossingen waarbij de kosten en de baten van natuurbescherming op de juiste manier worden verdeeld.

"Hoe je natuur definieert is meer dan alleen semantiek"

Volgens de auteurs

Unai Pascual, Basque Centre for Climate Change: "Om te komen tot oorzaken en oplossingen, moeten biodiversiteitswetenschappers, uitvoerders en beleidsmakers niet alleen kijken naar dier- en plantensoorten, maar ook naar de waarden die mensen aan de natuur geven. Ook als

die verschillen. Het is hoog tijd om deze in te bedden in de aanpak wereldwijd."

Esther Turnhout, Wageningen University: "De internationale gemeenschap moet erkennen dat een smalle wetenschappelijke benadering van biodiversiteit heeft geleid tot onrechtvaardigheid en een gebrek aan effectiviteit. Een bredere kennisbasis gebaseerd op natuurwetenschappen, sociale wetenschappen en niet-wetenschappelijke kennis draagt bij aan een beter begrip van wat biodiversiteit is, waarom het belangrijk is, en welke waarden en belangen daarbij een rol spelen."

Sandra Diaz, University of Cordoba: "Hoe je natuur definieert is meer dan alleen semantiek. Of je natuur ziet als de basis voor het leven, of als een afgelegen paradijs maakt uit voor welke kennisvragen we stellen en welke maatregelen we nemen." ■

Referentie

'Biodiversity and the challenge of pluralism' van Unai Pascual, William M. Adams, Sandra Díaz, Sharachandra Lele, Georgina M. Mace en Esther Turnhout. Nature Sustainability, 2021 <https://dx.doi.org/10.1038/s41893-021-00694-7>.

BOTANISCHE TEKENING

Door: Ronja Knippers

"De mango (*Mangifera indica*), wie kent hem niet. Ik moet de persoon nog ontmoeten die niet wild van mango wordt. Het is niet alleen een imposante boom die prachtige en heerlijke vruchten levert, in India zijn de boom en de vrucht heilig en speelt de mango(-boom) een rol in de symboliek van het Boeddhisme. Al 4000 jaar voor Christus werd in de oudste Indische literatuur (de Veda's) mango een "godenspijs" genoemd. Daarbij staat de boom voor kracht en sterkte. Hoewel van origine Aziatisch, is het volkomen begrijpelijk dat de rest van de wereld ook voor de mango viel. De boom levert voedsel, hout en inspiratie. Ook wordt de vrucht niet alleen gegeten maar ook verwerkt in verschillende inheemse medicijnen en verzorgingsproducten." -Nora Helal

Wil jij ook je favoriete plant terug zien in de nieuwsbrief? Stuur de naam van jouw plant inclusief een bijzondere herinnering of leuk feitje dan in bij de eerstvolgende oproep!

UPDATE

Geschiedenis: made in Kyoto!

Door: Eveline Trines (Tropenbos International)

We schrijven 5 uur in de morgen; zaterdag op zondagnacht, 11 op 12 december 1997. Kyoto, Japan. Ik zit op een knettersteile publieke tribune, bijna in de nok van het amfiteater, en kijk naar een leeg podium. Naast me zit mijn baas, de directeur van SGS Forestry in Oxford, diep in slaap. Zo ziet het schrijven van geschiedenis eruit, denk ik.

De vergadering is geschorst. Al voor de 4e keer sinds de afsluitende sessie is begonnen, op de 11e. Of was het de 10e? Ik weet het niet meer. Het gonsde al in de wandelgangen: "it's gonna be an all-nighter again...". De puntjes worden op de i van het "Kyoto Protocol" gezet. Achter gesloten deuren. En 'sinks' zijn de inzet van de discussie.

Sinks: bossen die koolstof vastleggen. Nu weten we dat natuurlijk allemaal. Maar toen? De bossen waren het konijn uit de hoge hoed van de 3e bijeenkomst van alle landen die deelnamen aan het VN Klimaatverdrag toentertijd. We hadden nog geen exacte data over CO₂-uitstoot door ontbossing of bosbranden. De kennis over de impact van klimaatverandering op ecosystemen en remote sensing stonden nog in de kinderschoenen, en sommige landen hadden zelfs geen idee hoeveel bos ze eigenlijk hadden!

Afijn, de catering van het conferentieoord was al gesloten. Zelfs de koffieautomaten waren leeg, terwijl de prullenbakken overvol waren. In ieder hoekje lagen slapende Japanners. En in het mediacentrum sliepen de journalisten en reporters naast hun apparatuur op de grond. Tot, ineens, het podium weer tot leven kwam. Alle wandelgangen in rep en roer. Een opstootje bij repro: "the text is out, the text is out!", roepen mensen naar elkaar terwijl ze naar de documentenbalie rennen. Tien rijen dik hangen mensen met uitgestrekte

armen over de balie. En iedere keer als er een klein bibberend Japannertje met de volgende 50 kopieën van het Kyoto Protocol van achter de afscheiding tevoorschijn komt, gillen de keurige gedelegeerden en academisch opgeleide wetenschappers om een kopie. Het lijken wel beesten. Het zijn beesten. Waanzin.

Vervolgens op een draffe naar de plenaire zaal. Het podium vult zich, met hotemetoten en diplomaten, secretariaatsmedewerkers met diepliggende ogen in bleke gezichten, maar met rode wangen van opwinding. Hier wordt geschiedenis geschreven. Met een klap van de voorzittershamer wordt de laatste sessie van COP 3 hervat. De president van de Committee of the Whole (alle partijen tezamen) introduceert het Kyoto Protocol door de referentie op te noemen: U-N-F-C-C SLASH 1997 SLASH... etc... één aankondiging, één vraag: het document dat voorligt... is iedereen het ermee eens? De president kijkt dreigend de zaal rond. Je kan een speld horen vallen en iedereen houdt zijn adem in. Geen enkel land waagt het om zijn naambordje omhoog te doen. "It is so decided" galmt het, en de hamer komt nog eenmaal neer: het Kyoto Protocol is geboren!

"Een eeuwigdurende emotionele tweestrijd over bossen en klimaat is geboren"

En dan barst het gejuich en gejoel los, er vloeien tranen, mensen omhelzen elkaar. Anderen lopen met gebogen hoofd de zaal uit: de wetenschapper die weet dat het niet genoeg is, de Exxon-lobbyist die het teveel vindt, de NGOs uit ontwikkelingslanden die tranen van verdriet laten omdat 'avoided deforestation' het niet gehaald heeft in artikel 12 over het "Clean Development Mechanism", en de NGOs uit het noorden omdat andere sinks-categorieën het wel gehaald hebben. Een eeuwigdurende emotionele tweestrijd over bossen en klimaat is geboren, en zal nóóit meer weggaan. Nooit...

In de aanloop naar COP 3 werk ik met Costa Rica en andere landen samen om teksten te ontwerpen en opties te ontwikkelen om sinks in het Kyoto Protocol te krijgen: meer geld voor bossen en bosbehoud, en klimaatverandering tegen gaan. Dat is wat we willen! Als FSC-auditor heb ik verstand van bossen en certificering. En dus help ik mee, met volle overgave, op ieder moment van de dag. En nacht dus.

Een half jaar later vraagt de VN, het secretariaat van het klimaatverdrag, of ik bij ze kom werken: ze hebben werkelijk géén idee wat ze aan moeten met die paragrafen over bossen. Het verifiëren van koolstofvastlegging in bossen, het opzetten van een werkbaar systeem, onderhandelings teksten schrijven...het zal mijn nieuwe 'raison d'être' worden voor de volgende 20 jaar.

Maar dat wist ik toen nog niet. Eerst bij de UNFCCC en later nog in vele andere hoedanigheden. De hele wereld ben ik overgevlogen en ik heb overal overlegd of gesproken. Zo ging dat vroeger: in een vliegtuig stappen voor een workshop van 2 dagen in Nieuw-Zeeland of in Brazilië. Waanzin.

"Fingers crossed"

Zeventien jaar lang heb ik alle bijeenkomsten van de UNFCCC bijgewoond, behalve COP 9 in Milaan. Twee keer per jaar, vaak twee weken per keer onderhandelen, vergaderen. En weet je, ik heb me nooit verveeld. Want altijd wist ik: hier wordt geschiedenis geschreven. De wereld is veranderd sinds 1997. Ieder staatshoofd kent het Kyoto Protocol. En bossen... ze blijven hoog op de agenda, want ze vormen een probleem, maar zijn zeker ook een deel van de oplossing – getuigen de miljoenen, miljarden die nu geormerkt zijn voor bosbehoud, -herstel en -uitbreiding. "Fingers crossed" dat daar ook maar iets zinnigs mee gaat gebeuren in de komende jaren! ■

Wie Wat Waar

VTB

Op het moment staat er niks op de VTB-agenda, maar met de versoepelingen in het huidige vooruitzicht hopen we de agenda snel weer te kunnen vullen!

GLOBAL FORUM ON FOREST GOVERNANCE

12 juli (9.00 am) – 13 juli (15.30 am): Chatham House 2021 Global Forum on Forest Governance (virtual meeting).

Colofon

Adres VTB: postbus 124, 6700 AC, Wageningen; Website: www.tropischebossen.nl. Email: vereniging@tropischebossen.nl. Redactie: Rens Brouwer, Paul Zambon, Jeffrey Brand, Ronja Knippers & Joris van den Berg. Opmaak: Rens Brouwer; Email redactie: vtbnieuws@tropischebossen.nl

De Vereniging Tropische Bossen stimuleert en faciliteert contacten tussen mensen die vanuit verschillende achtergronden en posities geïnteresseerd zijn in duurzaam en maatschappelijk verantwoord beheer van tropische bossen.